

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Бурятия

МО "Джидинский район"

МБОУ "Верхне-Ичетуйская СОШ им. М. Д. Цаганова"

РАССМОТРЕНО

Руководитель МО

С.В.

Сахияева Б.Ц

приказ №1

от «30» 08. 2024 г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор

Доржиева С.С

приказ №1

от «31» 08. 2024 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Бурятский язык»

для обучающихся 3 класса

улус Дэдэ-Ичетуй 2024

Тайлбари бэшэг.

3 классай буряад хэлэ үзэхэ тобшо тайлбари иимэ журамшуулһан баримта бэшэгүүд дээрэ үндэһэлнэ:

1. Закона РФ № 273 «Об образовании» от 29.12.2012г.
2. Федерального государственного образовательного стандарта основного общего образования (приказ Министерства образования и науки Российской Федерации от 06.10.2019 г №373 «Об утверждении» ФГОС НОО от 29.12.2014 г. №1643)
3. Федерального перечня учебников, рекомендованных и допущенных МОН РФ к использованию в образовательных учреждениях на 2020-2021 учебный год, утвержденного приказом №766 Министерства образования и науки Российской Федерации от 23.12.2020 г.
4. Примерной программы начального общего образования по родному языку и авторской Рабочей программы по русскому языку к учебнику для 3 класса Р.С. Дылыкова, Т.Б. Базаргуруева, Д.Б. Дугарова).
5. Рабочей авторской программы авторов Р.С. Дылыкова, Т.Б. Базаргуруева, Д.Б. Дугарова).
6. Основной образовательной программы НОО МБОУ «Верхне-Ичетуйская СОШ имени М.Д.Цаганова»
7. Учебный план МБОУ «Верхне-Ичетуйская СОШ имени М.Д.Цаганова»
8. Положения о рабочей программе МБОУ «Верхне-Ичетуйская СОШ им. М.Д.Цаганова».

3-дахи класста буряад хэлэ үзэлгын **зорилгонууд:**

- 2-дохи класста үзэхэнөө дабталга дээрэ үндэхэлжэ, хэлэнэй зүйлнүүдэй шэнэ шанар шанжэнүүдтэй танилсалга;
- фонетическэ, орфографическа, графическа, грамматическа ойлгосонуудые уламжалан үзэлгэ;
- орфографическа дадал дүршэл хүгжөөлгэ;
- хэлэлгэ хүгжөөлгэ;
- буряад хэлэндээ дуратайгаар хандалга, тэрэнэ шэнжэлхэ, шудалха эрмэлзэл хүгжөөлгэ;
- буряад хэлэнэй ашаар арадайнгаа соёл, заншал, түүхэ мэдэхэ болохо арга боломжо ололго;
- буряад хэлэ үзэлгыг үхибүүнэй наһанай болон хүгжэлтын шатануудта тааруугаар үнгэргэлгэ;
- ород хэлээр багшын ямаршье альтернативна номуудые хэрэглэхэдэ, тэдэндэнь тус буряад хэлэнэй ном тааруу байха зэргэтэй;
- метапредметнэ шэглэлтэй шадабари бүридхэлгэ. Энэ зорилго һүүлэй жэлнүүдтэ аргагүй хэрэгтэйдэ тоологдодог болоо. Мүнөө үеын һуралсалай ябасада оруулагдажа байһан федеральна стандарттай холбоотой. Тэрээн соо эхин классай багша бүхэн «универсальные учебные действия» гэжэ шадабари хүгжөөхэ тусхай программатай байха гээд эрилтэ табигдана.

Буряад хэлэн үзэлгэдэ 3-дахи класста 102 час үгтэнэ, неделидэ 3 час, һуралсалай жэлдэ 34 недели.

Хэрэглэгдэхэн һуралсалай методическа хүсэд суглуулбари

1. Дылыкова Р.С., Базаргуруева Т.Б., Дугарова Д.Б. Буряад хэлэн. 3-дахи классай һуралсалай ном. - Улаан-Үдэ: ГБУ РЦ «Бэлиг», 2016.

2. Дылыкова Р.С., Базаргуруева Т.Б., Дугарова Д.Б. Ажалай дэбтэр. 3 класс. - Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2016.

3. Дылыкова Р.С., Базаргуруева Т.Б., Дугарова Д.Б. Методическа дурадхалнууд. Буряад хэлэн. 3 класс. - Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2016

4. Дылыкова Р.С. Буряад һургуулиин программнууд. Буряад хэлэн. 1-4 классуд. Улаан-Үдэ: «Бэлиг» хэблэл, 2013 он

Һурагшадай шадабаринууд

Буряад хэлээр шадабари (предметные результаты):

- аялгануудай нугарал тухай ойлгосотой болохо
- ии - ы, ээ- эй аялган үзэгүүдэй бэшэлгэ тухай мэдэхэ;
- үгын анхан һуурида б, л, м, р хашалгануудай удаа тодо бэшэ аялганай бэшэгдэхэ тухай;
- үгэнүүдэй бии бололго тухай, үгын бүридэл тухай суффикс, залгалта, анхан һуури, гараһан һуури;
- зөөлэн һууритай абтаһан үгэнүүдэй һүүлэй аялган үзэг бэшэхэ тухай;
- юумэнэй нэрын падежнууды ба тэдэнэй удха, үүргэ мэдэхэ;
- дахуул үгын үүргэ, тэрэнэй бэшэлгэ мэдэхэ;
- тэмдэгэй нэрын мэдүүлэл соо дүүргэдэг үүргэ тухай;
- үйлэ үгын мэдүүлэл соо дүүргэдэг үүргэ тухай
- үйлэ үгын түхэлэй бии болоходо аялганууды бэшэхэ тухай;
- үйлэ үгын сагууд: (мүнөө, үнгэрһэн, ерээдүй), тэдэнэй хэлэлгэ соохи үүргэ тухай;
- хуряангы ба дэлгэрэнгы мэдүүлэлнүүд тухай;
- мэдүүлэлэй юрын гэшүд тухай;
- бодомжолһон түхэлтэй текст тухай;
- фразеологимууд, омонимууд тухай;
- хэрэгэй саарһа, бэшэг бэшэхэ тухай.

Үхибүүнэй өөрын хүгжэлтын дүүнгүүд (личностные результаты):

- өөрынгөө сэдхэлэй байдал түрэл хэлэн дээрээ хэлэхэ;
- оршон тойронхи байгаалин, тиихэдэ хажуудахи хүнүүдэйнгээ байдал ойлгохо, тэдэндэ өөрынгөө хандаса, хүнүүды дэмжэһэнээ, тэдэндэ туһалһанаа түрэл хэлэн дээрээ харуулха;
- өөрынгөө хэлэ уран, баян, тодо, сэбэр болгохоёо оролдохо;
- тоонтодоо, түрэл орондоо дуратай байһанаа, өөрынгөө хандаса харуулха;
- уншаха, харилсаха дуратай байха;
- бэшэхэ шадабаритай байха, буулгажа бэшэхэ, шагнажа абаад бэшэхэ, өөрөө зохёон бэшэхэ;
- өөрынгөө сэдхэлэй байдал тухай, тиихэдэ үзэһэн юумэнууд тухайгаа бэшэжэ (эссе жанрын түхэлөөр) харуулха;
- түрэл хэлээ шудалха эрмэлзэлтэй байха;
- өөрынгөө хэһэн ажал сэгнэжэ шадаха.

Бээ гуримшуулаад ябаха шадабари (регулятивные УУД):

- өөрөө хэшээлэй тема хэлэхэ, зорилгыень табиха;
- багшатаа сугтаа һуралсалай проблемнэ асуудал яажа шийдхэхэ тухайгаа хөөрэлдэн, тусхай түсэб табиха;
- өөрынгөө хэжэ байһан үйлэнүүды түсэбэй, алгоритмын үйлэнүүдтэй тааруулха, зэргэсуулхэ, тиин өөрынгөө ажаябуулга шалгаха, сэгнэхэ, зүб болгохо;
- өөрынгөө, ондоо хүнүүдэй, классайнгаа ажал тусхай критеринүүдээр шалгаха, хэр зэргэ шадабаритай болобобиб гэжэ элирүүлжэ һураха, критеринүүды зохёохо;

Оршон тойрониин шудалха шадабари (познавательные УУД):

- текстээр дамжуулагдаһан мэдээсэлнүүдэй янза (виды информации) ойлгохо; юун тухай хэлэгдэнэб, удхань амар бэ, идейнь ямар бэ?
- олон ондоо янзын уншалга хэрэглэхэ;
- ондо ондоо түхэлтэй текстнууд (текст, схема, таблица, зураг) сооһоо өөртөө мэдээсэл олохо;
- үгөөр хэлэгдэһэн ойлгосо схемэ, таблица, модель болгохо, тиин һөөргэнь модель соо харуулаатай ойлгосо үгөөр

- хэлэхэ;
- анализ, синтез хэхэ;
- шалтагаан хойшолон хоёрой хоорондохи холбоо харуулха, тодоруулан зохёон тогтоохо;
- бодомжолхо.

Харилсаха шадабари (коммуникативные УУД):

- хэлэлгын зорилгоһөө дулдыдуулан өөрынгөө һанал бодол амин ба бэшэгэй хэлэн дээрэ харуулха;
- хэлэхэ, харилсаха зорилгоһоо үндэхэлэн, хэрэгтэй сагта монолог үг, али диалог хэрэглэжэ шадаха;
- өөрынгөө һанал бодол, һанамжа хэлэжэ, баталжа шадаха;
- хүнүүдэй хэлэһые шагнаха, ойлгохо, тиин өөрынгөө һанал бодол хубилгахаяа бэлэн байха;
- ажаябуулга эмхидхэхэдээ, хөөрэлдэжэ, хоорондоо хэлсэжэ, нэгэ һанал бодолдо ерэхэ;
- асуудалнууды табиха.

Содержани

Хоёрдохи класста үзэхэнөө дабталга (1ч)

Абяан ба үзэгүүд (14ч)

Аялганай тааралдал ба һубарил. Түргэн ба удаан аялганууд. Аялгануудай нугарал: **ЭЭ - ЭЙ, ӨӨ - ЭЭ** зүб бэшэлгэ. Абтаһан үгэнүүдэй һүүлэй аялганууды (**а, о, э**) зүб бэшэлгэ. Хонгёо ба бүдэх хашалганууд, тэдэнэй илгаань.

Үгын бүридэл (13ч)

Үгын һуури ба залгалта. Үгын анхан һуурида бэшэгдэдэггүй тодо бэшэ түргэн аялганууд (**р, л, м, б** хашалгануудай хойно).

Үгын үндэхэн ба суффикс. Нэгэ үндэхэтэ үгэнүүд. Суффикснууды зүбөөр хэрэглэжэ, бэшэжэ шадаха.

Үгын бүридэлөөр шүүлбэри хэхэ дадалтай болохо.

Абтаһан үгэнүүд (6 ч).

Хэлэлгын хубинууд (42ч).

Хэлэлгын хубинууд: юумэнэй нэрэ, тэмдэгэй нэрэ, глагол, дахуул үгэнүүд.

ЮУМЭНЭЙ НЭРЭ (14ч). Юумэнэй нэрын удха шанар ба асуудалнууд. Юумэнэй нэрын нэгэнэй ба олоной тоо. Мэдүүлэл соо ондоо үгэнүүдтэй холболдожо, юумэнэй нэрын һүүл залгалтанууды абадаг тухай ойлгосо (асуудануудаар). Дахуул үгэнүүды зүбөөр хэрэглэхэ дадалтай болохо.

ТЭМДЭГЭЙ НЭРЭ (9ч). Тэмдэгэй нэрын удха шанар ба асуудал. Тэмдэгэй нэрэнүүды хэлэлгэ соо, бэшэгтэ хэрэглэжэ һураха. Текст, шүлэг сооһоо тэмдэгэй нэрэнүүды оложо шадаха.

ГЛАГОЛ (19ч). Глаголой удха шанар ба асуудалнууд. Глаголой һуури ба залгалта тухай юрэнхы ойлгосо үгэхэ.

Мэдүүлэл соо глаголнууды зүбөөр хэрэглэжэ һураха. Адлирхуу ба харша удхатай үгэнүүд. Глаголнууды хэлэлгэ соо, бэшэлгэдэ хэрэглэжэ һураха.

Морфологическа шүүлбэри хэхэ дадалтай болохо.

Мэдүүлэл (12ч).

Хоёрдохи класста үзэхэнөө дабталга. Юрэ хөөрэхэн, асууһан, шангадхаһан мэдүүлэлнүүд. Мэдүүлэлэй шухала гэшүүд: нэрлүүлэгшэ ба хэлэгшэ гэхэн терминтэй танилсалга, мэдүүлэл сооһоо илгажа һураха.

. Мэдүүлэлэй юрын гэшүүд тухай юрэнхы ойлгосотой болохо. Удхаараа холбоотой паар үгэнүүдые илгажа, үзэхэн грамматическа формонуудые хэрэглэн, мэдүүлэл зохёожо, тэрэнээ дэлгэрэнгы болгохо шадабаритай болохо.

Синтаксическа шүүлбэри хэхэ дадалтай болохо.

Хэлэлгын нюусанууд –(11 ч).

Текст, текстые хубинуудта хубаажа шадаха, фразеологизм олохо, хэлэлгэдээ хэрэглэхэ.

Рефлексивнэ хүдэлмэри – (4 ч).

№ п/п	Хэшээлэй темэ	Үгт. саг	Үдэр	Примечание
	Абяан болон үзэгүүд – 14 ч.			
1	Түрэл найхан бурад хэлэн.	1	3.09	
2	Абяан ба үзэгүүд.	1	5.09	
3	Алфавит.	1	6.09	
4	Аялганай тааралдал.	1	10.09	
5	Аялганай нугарил.	1	12.09	
6	Аялганай нугарал.	1	13.09	
7	Шалгалтын хүдэлмэри (входная диагностика)	1	17.09	
8	Аялган үзэгүүдые зүб бэшэлгэ: у-ү, уу-үү, уй-үй.	1	19.09	
9	Аялган үзэгүүдые зүб бэшэлгэ: ии-ы.	1	20.09	
10	Аялган үзэгүүдые зүб бэшэлгэ: -өө, -ээ.	1	24.09	
11	Аялган үзэгүүдые зүб бэшэлгэ: эй-ээ.	1	26.09	
12	Хатуу ба зоолэн хашалганууд.	1	27.09	
13	Шалгалтын хүдэлмэри	1	1.10	
14	Алдуунуудые усадхаха ажал	1	3.10	
	Үгын бүридэл – 13 ч.			
15	Үгын үндэһэн. Түрэл үгэнүүд.	1	4.10	
16	Үгын үндэһэн. Түрэл үгэнүүд.	1	8.10	
17	Суффикс.	1	10.10	
18	Үгын залгалта.	1	11.10	
19	Нэгэ түхэлтэй үгэнүүд.	1	15.10	
20	Үгын анхан һуури	1	17.10	
21	Үгын гараһан һуури	1	18.10	
22	Үгын анхан һуурида б, л, м, р хашалгануудай удаа тодо бэшэ аялгануудай бэшэлгэ.	1	22.10	
23	Үгын анхан һуурида б, л, м, р хашалгануудай удаа тодо бэшэ аялгануудай бэшэлгэ.	1	24.10	
24	Үгын анхан һуурида б, л, м, р хашалгануудай удаа тодо бэшэ аялгануудай бэшэлгэ.	1	25.10	
25	Үгын анхан һуурида б, л, м, р хашалгануудай удаа тодо бэшэ аялгануудай бэшэлгэ.	1	5.11	
26	Шалгалтын хүдэлмэри	1	7.11	
27	Алдуунуудые усадхаха ажал	1	8.11	
	Абтаһан үгэнүүд – 6 ч.			
28	Абтаһан үгын сохилто: -а, -о, -э аялгануудай бэшэлгэ	1	12.11	
29	Абтаһан үгын сохилто: -а, -о, -э аялгануудай бэшэлгэ	1	14.11	
30	Абтаһан үгын һүүлдэ түргэн –и бэшэлгэ.	1	15.11	
31	Абтаһан үгын залгалтанууд.	1	19.11	
32	Шалгалтын хүдэлмэри	1	21.11	
33	Алдуунуудые усадхаха ажал	1	22.11	
	Хэлэлгын хубинууд – 42 ч.			
34	Юумэнэй нэрэ–хэлэлгын хуби.	1	26.11	
35	Юумэнэй нэрын нэгэнэй ба олоной тоо.	1	28.11	
36	Юумэнэй нэрын нэгэнэй ба олоной тоо.	1	29.11	
37	Нэрын падеж. Нэрлүүлэгшэ.	1	3.12.	
38	Нэрын падеж.	1	5.12	
39	Хамаанай падеж.	1	6.12	
40	Зүгэй падеж	1	10.12	
41	Үйлын падеж	1	12.12	
42	Зэбсэгэй падеж	1	13.12	
43	Хамтын падеж	1	17.12	

44	Гаралай падеж	1	19.12	
45	Дахуул үгэ	1	20.12	
46	Шалгалтын хүдэлмэри	1	24.12	
47	Алдуунуудыг усадхаа ажал	1	26.12	
48	Тэмдэгэй нэрэ.	1	27.12	
49	Тэмдэгэй нэрэ. Асуудал, хэрэглэлгэ.	1	14.01	
50	Юумэнэй нэрэтэй холбоон	1	16.01	
51	Юумэнэй нэрэтэй холбоон	1	17.01	
52	Юрын гэшүүн–элирхэйлэгшэ	1	21.01	
53	Юрын гэшүүн–элирхэйлэгшэ	1	23.01	
54	Адлрхуу болон харша удхатай үгэнүүд.	1	24.01	
55	Шалгалтын хүдэлмэри	1	28.01	
56	Алдуунуудыг усадхаа ажал	1	30.01	
57	Үйлэ үгэ–хэлэлгын хуби.	1	31.01	
58	Мэдүүлэлэй шухала гэшүүн–хэлэгшэ	1	4.02	
59	Мэдүүлэлэй шухала гэшүүн–хэлэгшэ	1	6.02	
60	Үйлэ үгэнүүдэй хуурида тодо бэшэ а, о, заялгануудыг бэшэлгэ.	1	7.02	
61	Үйлэ үгэнүүдэй хуурида тодо бэшэ а, о, заялгануудыг бэшэлгэ.	1	11.02	
62	Үйлэ үгын хуури, залгалта. Үгын бүридэлөөр шүүлбэри.	1	13.02	
63	Үйлэ үгын хуури, залгалта. Үгын бүридэлөөр шүүлбэри.	1	14.02	
64	Үйлэ үгын сагууд тухай мэдэсэ.	1	18.02	
65	Үйлэ үгын сагууд тухай мэдэсэ.	1	20.02	
66	Мүнөө сагай үйлэ үгэнүүд.	1	21.02	
67	Мүнөө сагай үйлэ үгэнүүд.	1	25.02	
68	Үнгэрхэн сагай үйлэ үгэнүүд.	1	27.02	
69	Үнгэрхэн сагай үйлэ үгэнүүд.	1	28.02	
70	Ерээдүй сагай үйлэ үгэнүүд	1	4.03	
71	Ерээдүй сагай үйлэ үгэнүүд	1	6.03	
72	Үйлэ үгэ тухай дабталга.	1	7.03	
73	Үйлэ үгэ тухай дабталга.	1	11.03	
74	Шалгалтын хүдэлмэри	1	13.03	
75	Алдуунуудыг усадхаа ажал	1	14.03	
	Мэдүүлэл -12 ч.			
76	Мэдүүлэл: дабталга.	1	18.03	
77	Мэдүүлэлэй янзанууд.	1	20.03	
78	Хуряангы болон дэлгэрэнгы мэдүүлэлнүүд.	1	21.03	
79	Хуряангы болон дэлгэрэнгы мэдүүлэлнүүд.	1	1.04	
80	Мэдүүлэл соохи үгэнүүдэй холбоон.	1	3.04	
81	Мэдүүлэл соохи үгэнүүдэй холбоон.	1	4.04	
82	Мэдүүлэлэй шухала гэшүүд	1	8.04	
83	Мэдүүлэлэй юрын гэшүүд. Элирхэйлэгшэ.	1	10.04	
84	Мэдүүлэлэй юрын гэшүүд. Элирхэйлэгшэ.	1	11.04	
85	Нэмэлтэ	1	15.04	
86	Шалгалтын хүдэлмэри	1	17.04	
87	Алдуунуудыг усадхаа ажал	1	22.04	
	Хэлэлгын нюусанууд –11 ч.			
88	Текст. Гол удха.	1	25.04	
89	Домоглол, зураглал. Бодомжолго.	1	25.04	
90	Текстын хубинууд.Нэрлэлгэ.	1	29.04	
91	Фразеологизмууд.	1	1.05	
92	Үгын сэхэ ба шэлжэһэн удха.	1	2.05	
93	Синонимууд. Антонимууд.	1	6.05	

94	Омонимууд .	1	13.05	
95	Хэрэгэй бэшэлгын онсо янзанууд.	1	15.05	
96	Амаршалга.Бэшэг бэшэлгэ.	1	16.05	
97	Шалгалтын хүдэлмэри	1	20.05	
98	Алдуунуудыг усадхаа ажал	1	22.05	
	Рефлексивнэ хүдэлмэри – 4 ч.			
99	Жэлэй эсэсэй шалгалтын хүдэлмэри	1	23.05	
100	Алдуунуудыг усадхаа ажал	1	27.05	
101	Рефлексивнэ хэшээл	1	29.05	
102	Өөрөө хэһэн ажалаа тушааха хэшээлнүүд	1	30.05	

